Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 16.11.2023 - Riksdagens social- och hälsovårds-utskott 16.11.2023

Barnavårdsföreningen i Finland r.f. tackar för möjligheten att höras som sakkunnig till ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag – Barnavårdföreningen i Finland r.f. kiittää mahdollisuudesta lausua yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Asiantuntija; Pia Sundell, Barnavårdsföreningen i Finland, toiminnanjohtaja

Barnavårdföreningen kantaa suurta huolta lasten, nuorten ja lapsiperheiden tulevaisuudesta taloudellisesti haastavina aikoina. Vastustamme leikkauksia, jotka heikentävät perheiden taloudellista asemaa. Kaavailuilla leikkauksilla on negatiivisia vaikutuksia lapsiin, nuoriin ja perheisiin.

Erityisesti Barnavårdsföreningen painottaa haavoittuvissa elämäntilanteissa elävien lasten, nuorten ja perheiden tilannetta. Erityisessä riskissä ovat esimerkiksi yhdenhuoltajan perheet, maahanmuuttaja perheet ja monilapsiset perheet. Ilmeistä on, että leikkaukset ovat omiaan vahvistamaan lapsiperheköyhyyttä

Lapsiperheköyhyys on riskitekijä lapsen ja nuoren kehitykselle. Muistutammekin että lapsiperheköyhyyden eri mittarit yhdistyvät usein vanhempien vajaatyöllisyyteen. Vanhempien työllisyyttä tukemalla voidaan vähentää lapsiperheköyhyyttä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut, että sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutuksena pienituloisuus tulee kasvamaan ja leikkaukset köyhdyttävät erityisesti kaikista pienituloisimpia. Tuloerot kasvavat. SOSTE ry julkais1 14.11.2023 tarkennettuja laskelmia, jotka osoittavat sosiaaliturvan kumuloituvien leikkausten lisäävän ensi vuonna köyhien määrää 68 000 henkilöllä (+ 9,2 %), joista lapsia on 16 700 (+ 13,6 %). Toimeentulotuen varaan putoaa 65 000 ihmistä. Eniten pienituloisten määrä lisääntyy Uudellamaalla (+12,8 %).

Asumistuesta annetun lain muuttamisessa korostamme seuraavia kolmea asiaa:

1. **Lapsen edun ensisijaisuus – Barnets bästa**
   Suomessa lakina voimassa olevan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan kaikissa lasta tai lapsia koskevissa päätöksissä on ensisijaisesti harkittava lapsen etu. Tämä tarkoittaa käytännössä, että on tarkasteltava, miten ehdotettu ratkaisu vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen. Päätöksiä, jotka eivät ole lapsen edun mukaisia ei voi tehdä.

   YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumista valvova lapsen oikeuksien komitea on 2.6.2023 antamissaan suosituksissa kehottanut Suomea välttämään sellaisia sosiaaliturvan leikkauksia, jotka kohdistuvat köyhyysriskissä oleviin lapsiin. Barnavårdsföreningen toteaa huolestuneena, ettei lapsen oikeuksia, velvoitetta lapsen edun harkintaan tai komitean suositusta huomioida riittävästi lakia valmistellessa.

2. Lapsivaikutusten arviointi päätöksentekoon – Barnkonsekvensanalys innan beslut fattas

Barnavårdsföreningen muistuttaa lapsivaikutusten arvioinnin tärkeydestä. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan kaikissa lasta tai lapsia koskevissa päätöksissä on tarkasteltava, miten ehdotettu ratkaisu vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseen. Lain valmistelussa on tarkasteltu ehdotusten vaikutuksia perheille maksettavien etuuksien suuruuteen ja todettu esimerkiksi yleisellä tasolla lisääntyvä toimeentulotuen tarve, mutta pienituloisuuden tai jopa lapsiperheköyhyyden vaikutuksia lapsen hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen ei tarkastella pitkällä tai lyhyelläkään aikavälillä.

3. Huoltajan huoltovastuu – vårdnadshavarens underhållsansvar

Barnavårdsföreningen muistuttaa huoltajien huoltovastuusta. Huolemme on, että mikäli lapsikorotukset poistuvat, miten taataan huoltajien huoltovastuun toteutuminen? Esityksen perusteluissa lapsiperheiden tilannetta todetaan parannettavan lapsilisien korotuksilla. Hallitusohjelmassa näihin lapsilisän korotuksiin viitataan, kun työttömyysturvan lapsikorotusten poistamisesta kertyvä säästö luvataan uudelleen kohdentaa lapsiperheille. Lapsilisiin tuleekin korotuksia, mutta ne eivät kohdistu niille, joilta lapsikorotukset leikataan, vaan kaikille lapsilisän saajille, myös hyvätuloisille. Lapsilisien korotukset ovat myös suuruusluokaltaan murto-osa lapsikorotusten tasosta. Lapsilisien korotusten ei voi nähdä kompensoivan asumistuen leikkauksia.